

Vereenvoudig het inkomensbeleid

Auteur(s):

Balkenende, J.P.

Fractievoorzitter van het CDA in de Tweede Kamer.

Verschenen in:

ESB, 87e jaargang, nr. 4357, pagina 323, 26 april 2002

Rubriek:

Prikkel

Trefwoord(en):

De eenvoud in het inkomensbeleid is zoek. Wie kan nog uitrekenen wat het nettoloon is bij een gegeven brutoloon? Wat voor mensen echt telt, is het besteedbaar inkomen dat resteert nadat gebruik is gemaakt van inkomensafhankelijke regelingen. Ook dit is moeilijk uit te rekenen.

De overheid tracht via vele instrumenten de koopkrachtplaatjes bij te stellen. De verschillende fiscale heffingskortingen worden gebruikt om jaarlijks de koopkracht van bepaalde doelgroepen op te poetsen. Daarnaast vormen de vele inkomensafhankelijke regelingen - voor de kosten van kinderen werden 23 regelingen geteld - onderdeel van departementaal en gemeentelijk inkomensbeleid. Iedere regeling kent een eigen inkomensbegrip en marginale druk. Ook de jaarlijkse premievaststelling voor de verschillende volks- en werknemersverzekeringen wordt gebruikt voor inkomenspolitieke doeleinden.

De werking van de arbeidsmarkt aan de onderkant wordt hierdoor verstoord. Voor alleenstaanden loopt de marginale wig in het huursubsidietraject op met meer dan dertig procent. Een alleenverdiener met een bijstandsuitkering moet minstens 140 procent van het minimumloon gaan verdienen om er in besteedbaar inkomen op vooruit te gaan. Een laaggekwalficeerde tweede verdiener in een huishouden heeft nergens een zo hoog nettoloon als in een gesubsidieerde baan. Is het dan verrassend dat het onderste deel van het loongebouw vanaf het minimumloon praktisch leeg is?

Het CDA stelt daarom een radicale vereenvoudiging van het inkomensbeleid voor. De inkomensondersteuning wordt daarbij overgeheveld naar drie nieuwe belastinguitgaven: een huurkorting, een zorgkorting en één kinderkorting. De huurkorting vervangt de huursubsidie. De zorgkorting waarborgt inkomenssolidariteit in het nieuwe zorgstelsel. De kinderkorting is bedoeld voor de kosten van kinderopvang. De hoogte van de kortingen hangt niet af van de werkelijke kosten, maar van de forfaitaire huur, zorgpremie en kinderkosten. Aldus wordt het profijtbeginnsel versterkt. De kortingen zijn inkomensafhankelijk en gaan uit van lastenmaximering per huishouden: zo hoeft de eigen betaling van een huishouden aan huur niet meer dan vijftien procent van het gezamenlijk inkomen te zijn. Enerzijds neemt de marginale druk daardoor toe. Anderzijds neemt ze af door het verdwijnen van de oude regelingen en het overbodig worden van veel gemeentelijke inkomensondersteuning. Het inkomensbeleid wordt omgevormd tot een flankerend beleid, dat aangrijpt bij de lasten die huishoudens dragen, en vervangt de inkomenspolitieke sturing tot achter de komma via bijvoorbeeld ziekenfondspremies en kinderkortingen.

Dat heeft vele voordelen. Allereerst een forse vereenvoudiging van de huidige regelingen. De bureaucratie bij de uitvoering vermindert. Het beleid van de één doorkruist niet meer dat van de ander (gemeenten, departementen, sociale fondsen). Inkomenspolitiek komt terecht waar deze hoort, namelijk in de fiscaliteit. De overheid verstoort niet langer de loonvorming en werking van de arbeidsmarkt. Er is een vaste verhouding tussen brutoloon en netto besteedbaar inkomen voor werknemers en uitkeringsgerechtigden. Werken wordt weer lonend vanaf het minimumloon. De heffingskortingen bieden namelijk voldoende ondersteuning, met een constante marginale druk.

Een nieuwe lastenverdeling tussen werkgevers en werknemers kan de eenvoud vergroten. De werkgevers nemen volledig de WW- en WAO-premies voor hun rekening; werknemers betalen de zorgpremies voor hun zorgverzekering, net als zij de woonlasten zelf betalen. De WW- en WAO-premies worden lastendekkend over de conjunctuurcycli heen vastgesteld, zodat het EMU-saldo weer het saldo op de Rijksbegroting weerspiegelt. In de komende kabinetsperiode leidt dit tot een aanzienlijke lastenverlichting, omdat de premies de afgelopen jaren veel te hoog zijn vastgesteld met het oog op hetzelfde EMU-saldo. Door deze lastenverlichting wordt arbeid goedkoper. Stimuleringsmaatregelen voor laag betaalde arbeid, zoals de SPAK en de instroom/doorstroombanen, zijn dan overbodig.

Sluitstuk in het arbeidsmarktbeleid is een uitbreiding van de sociale werkvoorziening voor mensen voor wie vanwege beperkingen reguliere arbeid geen perspectief bestaat.

Dit vernieuwende inkomensbeleid lijkt complex; niet vanwege de systematiek maar vanwege de vergelijking met de huidige hoeveelheid complexe regelingen. Regelingen die vreemd in elkaar zitten. Zo kan bijvoorbeeld de partner van een miljonair thans heel goedkoop in het ziekenfonds verzekerd zijn als hij of zij een kleine deeltijdbaan heeft. Draagkrachtmetering per huishouden verdient evenwel de voorkeur. Dit maakt het inkomensbeleid robuust en toekomst-bestendig. Betaalbaarheid in de toekomst is verzekerd, mede omdat het aantal tweeverdieners groeiende is evenals het aandeel ouderen met een hoger aanvullend pensioen.

Om de werking van de arbeidsmarkt te verbeteren én om mensen met de laagste inkomens zekerheid te bieden, moet de overheid zich in haar inkomensbeleid beperken tot flankerend beleid. Een volgende kabinet kan de fiscale vereenvoudiging gaan voorbereiden.

